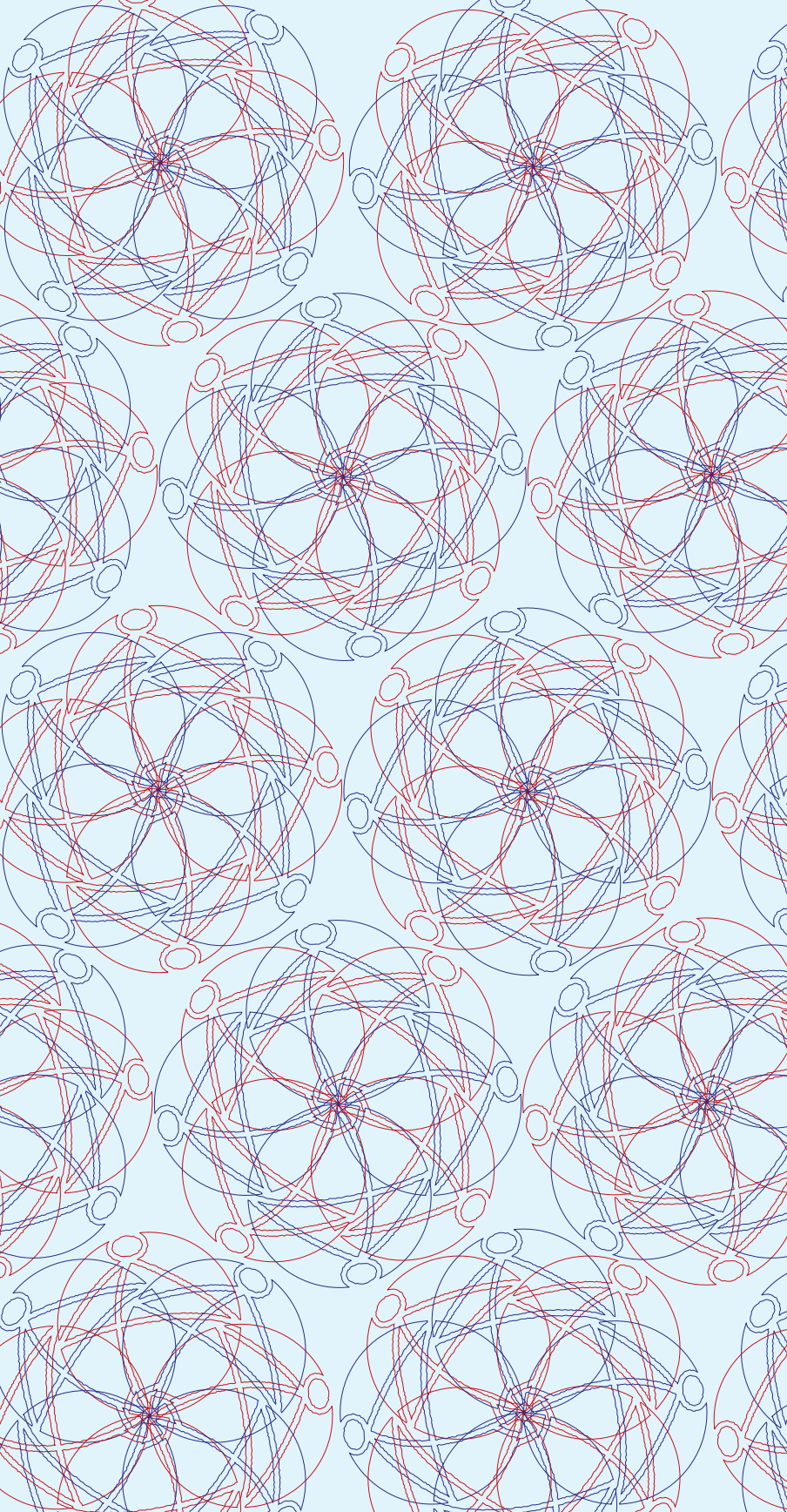

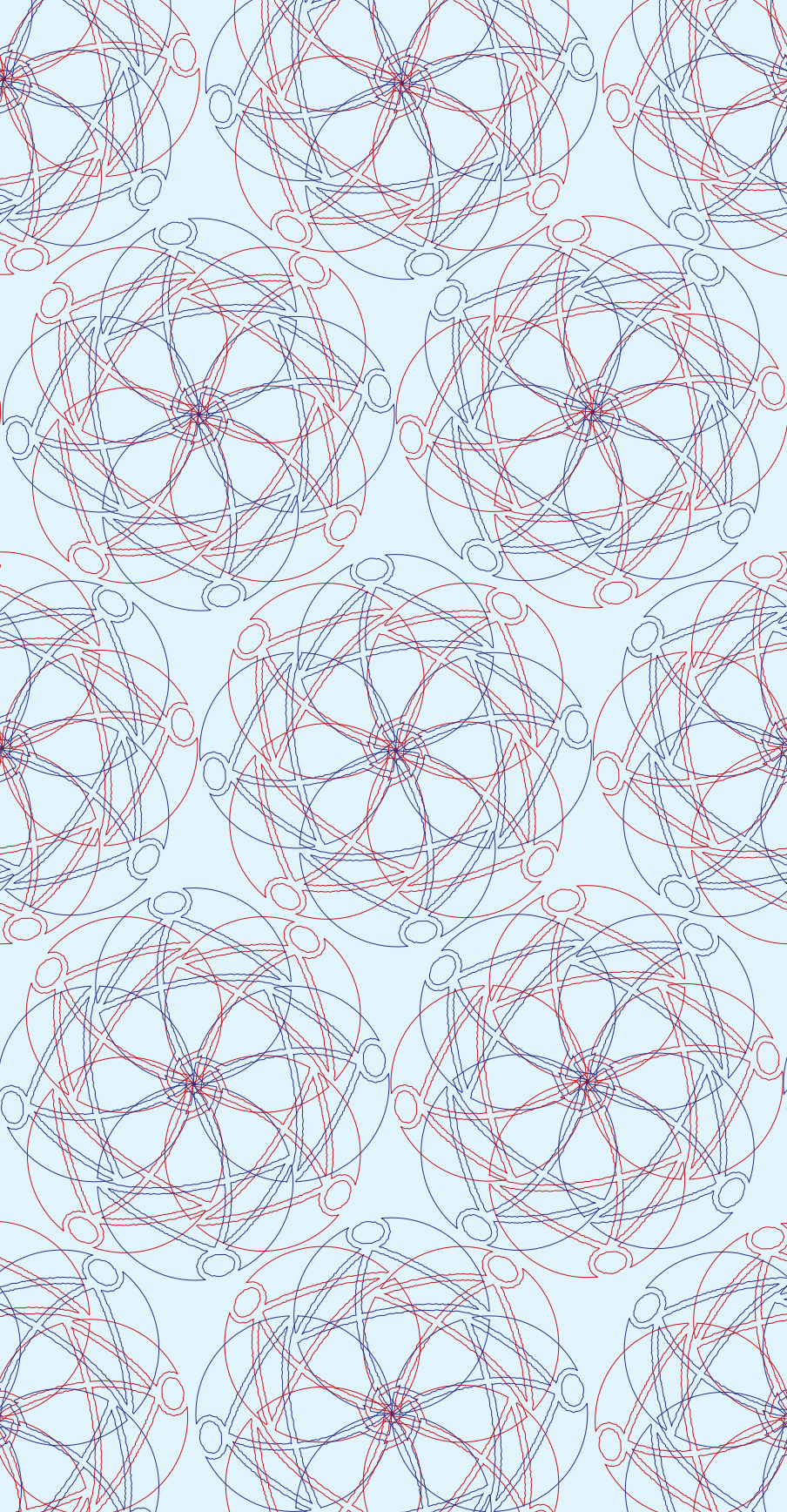

ZRC SAZU UMETNOST ZNANOSTI

ZNANSTVENORAZISKOVALNI CENTER
SLOVENSKE AKADEMİJE ZNANOSTI IN UMETNOSTI

ZRC SAZU
UMETNOST
ZNANOSTI

Ko se nehaš učití,
začneš umirati.

Albert Einstein

Znanstvenoraziskovalni center

Slovenske akademije znanosti in umetnosti

(ZRC SAZU) je bil ustanovljen leta 1981.

Takrat se je vanj združila vrsta inštitutov,

ki so prej delovali pod okriljem

Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

Danes sedemnajst inštitutov ZRC SAZU

domuje na enem najlepših mestnih trgov,

ki se spodaj odpira proti Ljubljani

in od koder je čudovit pogled na Ljubljanski grad.

Osemnajsti inštitut, to je Inštitut za raziskovanje

krasa, pa ima sedež v Postojni, v prekrasnem

dvorcu na osrednjem mestnem trgu.

ZRC SAZU ima tudi dislocirane enote:

Raziskovalno postajo v Novi Gorici,

Raziskovalno postajo v Mariboru

in Raziskovalno postajo v Prekmurju,

od konca leta 2017 pa tudi

Raziskovalno postajo Barje na Igu.

ZRC SAZU

in SAZU

V čem je razlika med ZRC SAZU in SAZU?

SAZU oz. Slovenska akademija znanosti in umetnosti je ustanoviteljica ZRC SAZU.

Šteje največ 60 rednih in 30 izrednih članov, imenovanih akademiki, od katerih so nekateri bili (ali pa so še) zaposleni pri katerem od inštitutov ZRC SAZU. Razen tega, da so dobri sosedje in zgledno sodelujejo, pa SAZU ne gre zamenjevati z ZRC SAZU (in obratno).

ZRC SAZU je ustanova, ki združuje 18 inštitutov najrazličnejših področij, od arheološkega do zgodovinskega, če bi šli po abecednem redu.

Vsebinsko pokrivajo tako humanistično-družboslovna kot naravoslovno-tehnična področja. V šali bi lahko rekli, da so, tako kot Evropska unija, inštituti ZRC SAZU **enotni v svoji različnosti**.

RAZISKAVE, glavna dejavnost

Glavna dejavnost inštitutov z več kot 250 raziskovalkami in raziskovalci so znanstvene raziskave. Po tem se ZRC SAZU nekoliko razlikuje od podobnih ustanov, kot so fakultete, kjer je glavna dejavnost poučevanje. Vseeno pa je kar nekaj zaposlenih ZRC SAZU habilitiranih profesorjev na različnih visokošolskih ustanovah po Sloveniji in v tujini.

Sredstva za delovanje ZRC SAZU večinoma dobiva preko razpisov. Gre za raziskovalne programe in projekte, za katere kandidira na razpisih Javne agencije za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije. Uspešni so tudi pri razpisih za sofinanciranje mednarodnih, regionalnih in bilateralnih projektov, nekaj prihodkov ustvarijo na trgu. Velika večina izsledkov in aplikativnih rezultatov njihovih raziskav je na voljo za brezplačno uporabo. Ponavadi to pomeni, da so dostopni za nadaljnje raziskave ali na spletu – tak primer je portal Fran, ki so ga izdelali sodelavke in sodelavci Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša.

ATRIJ ZRC

Javne prireditve ZRC SAZU so odprte najširši javnosti, zato so brezplačne. Potekajo navadno v eni od dvoran ustanove: večje v Atriju ZRC na Novem trgu 2, za manjše dogodke pa vabijo v Dvorano Zemljepisnega muzeja Geografskega inštituta Antona Melika na Gosposki 16 ali v Malo dvorano na Novem trgu 4. Med prireditvami z najdaljšo tradicijo je *Zajuckaj in zapoj*, ki jo prireja Glasbenonarodopisni inštitut. ZRC SAZU enkrat na leto organizira srečanje *Znanost ne grize*, na katerem si prizadevajo znanost približati javnosti in svoje znanstvene publikacije ponujajo po znižani ceni. Na pragu pomladi, aprila, je Atrij ZRC prizorišče *Generacij znanosti*. To je slovesnost, na kateri vsako leto najboljšim raziskovalkam in raziskovalcem podelijo: srebrni ali zlati znak ZRC SAZU ter naziv zaslužni raziskovalec ZRC SAZU.

Poleg tega v Atriju ZRC poteka koncertni cikel *Harmonia concertans – Stara glasba na Novem trgu* v organizaciji Muzikološkega inštituta.

Poleti pa se po njem razlega otroški vrišč udeležencev *Raziskovalnih igralnic*.

Prireditveno središče Atrij ZRC je mogoče najeti tudi za srečanja zunanjih javnosti.

ZNANSTVENE PUBLIKACIJE

Pri ZRC SAZU deluje Založba ZRC, ki izdaja znanstvena, strokovna in tudi čisto poljudna dela izpod peresa raziskovalk in raziskovalcev ZRC SAZU ali zunanjih avtoric in avtorjev. Na leto izda okrog 100 publikacij, ki so bodisi samostojne izdaje bodisi uvrščene v katero od več kot 50 zbirk. Ena najbolj prestižnih so *Zbrana dela slovenskih pesnikov in pisateljev*, ki domuje pri Založbi ZRC od leta 2009, sicer pa so dela pod okriljem dveh drugih založb začela izhajati že leta 1946. Vse več knjig je na voljo tudi v elektronski obliki. Omeniti velja še več znanstvenih revij, od krasoslovne *Acta carsologica* do umetnostnozgodovinske *Umetnostne kronike*.

Vse publikacije so naprodaj (tudi) v Knjigarni Azil, ki deluje na Novem trgu 2. Prva neodvisna slovenska akademska knjigarna ponuja bogat izbor del iz domače in tuje humanistike.

Jezik
je najstarejša
in najbolj
dovršena stvaritev
človeškega uma.

INŠTITUT ZA SLOVENSKI JEZIK FRANA RAMOVŠA

Deluje na področjih slovaropisja, besedoslovja, terminologije, standardizacije jezika in pravopisja, dialektologije, etimologije, onomastike, splošnega, primerjalnega in zgodovinskega jezikoslovja.

Pripravlja in izdaja temeljne priročnike za slovenski jezik, izdeluje *Slovenski lingvistični atlas* in sodeluje pri pripravi slovanskega in evropskega

ter ob tem skrbi tudi za razvoj teorije in tehnologije.

V zadnjem času je najbolj znan po Franu,

osrednjem slovenskem jezikovnem portalu,

ki obstaja od leta 2014. Fran združuje vse temeljne

slovenistične slovarske priročnike in še marsikaj

drugega in je seveda brezplačno dostopen na spletu.

Izdaja reviji *Jezikoslovni zapiski* ter

Slovenski jezik / Slovene Linguistic Studies.

isjfr.zrc-sazu.si

Arheologija je znanost.
To ni,
kot v kakšni legendi,
naključen splet
sreče in domišljije.
Tako kot vse znanosti
je produkt človeške
radovednosti
in razuma.

Nikolaos Platon

INŠTITUT ZA ARHEOLOGIJU

Področja raziskovanja so prazgodovina,
arheologija rimske dobe, srednjega veka,
rimska epigrafika in antični literarni viri,
palinologija, arheobotanika in arheozoologija.

Z odkritjem piščali v jami Divje babe
so korenito spremenili pogled na
neandertalskega človeka.

Izdaja reviji *Arheološki vestnik* in *Studia
mythologica Slavica* (z Inštitutom za narodopisje).

iza2.zrc-sazu.si

Zgodovina,
je rekel Stephen,
je nočna mora,
iz katere
se poskušam
prebuditi.

James Joyce, *Ulikses*

ZGODOVINSKI INŠTITUT MILKA KOSA

Pripravlja kritične izdaje analiz zgodovinskih virov,
izdeluje spletišča zgodovinske topografije in
toponimije, ukvarja se z zgodovino plemstva in
genealogijo, ekonomsko in socialno zgodovino,
prvo svetovno vojno in zgodovino diplomacije.

zimk.zrc-sazu.si

Arhitekt Jože Plečnik
je bil izjemen ustvarjalec,
ki je poskrbel za kulturno
prepoznavnost Slovencev
po celem svetu.

Poudarjal je,
da lahko majhni narodi
konkurirajo velikim
samo s kakovostjo,
nikakor pa ne s količino.

Damjan Prelovšek

UMETNOSTNO- ZGODOVINSKI INŠTITUT FRANCETA STELETA

Osredotoča se na preučevanje umetnosti in umetnikov od srednjega veka do danes, na naročništvo, zbirateljstvo in umetnostni trg, na kontekst, zlasti verski in politični, na raziskovalno metodologijo in zgodovino umetnostne zgodovine idr. Raziskuje spomenike v Sloveniji in pripravlja umetnostno topografijo. Izdaja reviji *Acta historiae artis Slovenica* in *Umetnostna kronika* ter knjižne zbirke o likovni umetnosti in umetnostni dediščini.

uifs.zrc-sazu.si

Glasba
je višje razodetje
kot vsa modrost
in filozofija.

Ludwig van Beethoven

MUZIKOLOŠKI INŠTITUT

Združuje skupino raziskovalcev, ki skrbijo za preučevanje zgodovine glasbene dediščine slovenskega prostora do 20. stoletja. Stalno dopolnjujejo elektronsko zbirko podatkov o starejših glasbenih rokopisih v Sloveniji, pripravljajo znanstvenokritične izdaje glasbenih virov, izdajajo znanstveno revijo *De musica disserenda*, organizirajo znanstvena srečanja in koncerte stare glasbe. Opravljajo specialne analitične raziskave nacionalne glasbene dediščine, ki jo umeščajo v širši evropski prostor.

mi.zrc-sazu.si

Nobena literatura
ni nastala povsem sama
iz sebe, docela ločeno
od drugih, ni črpala zgolj
iz svojih narodnih virov,
ampak se je razvijala tudi
v neprestanem izmenjavanju,
podoživljanju in asimilaciji
tujih duševnih vrednot.
Vsaka književnost se je slej
ko prej bogatila od drugih,
sprejemala idejne, snovne
in oblikovne pobude
od drugod in pri tem tudi
sama iz sebe ustvarjala
umetniška dela,
ki so kasneje oplajala svet.

Anton Ocvirk,
Teorija primerjalne literarne zgodovine

INŠTITUT ZA SLOVENSKO LITERATURO IN LITERARNE VEDE

Osredinja se na starejšo in novejšo slovensko literaturo, primerjalno književnost, literarno in kulturno teorijo, zgodovino in metodologijo primerjalne vede, tekstno kritiko in znanstvenokritične izdaje slovenskega slovstva. Pri tem posebno pozornost namenja razvoju digitalne humanistike na področju rokopisnih repozitorijev in izdaj (po njihovi zaslugi lahko *Brižinske spomenike* berete tudi na tablici, če se vam zahoče).

isl.v.zrc-sazu.si

Močilar mi je časi
kaj razkladal
od nekdanjih časov,
kako so ljudje živeli
in kako so imeli
to in to reč med sabo.

Fran Levstik, *Martin Krpan*

INŠTITUT ZA SLOVENSKO NARODOPISJE

Preučuje materialne, družbene in simbolne prakse, vključene v čase in prostore vsakdanjega življenja.

Ukvarja se s temeljnimi raziskavami kulturnega izročila in kritično obravnava kulturno dediščino v sodobnosti. Vzdržuje avdiovizualni laboratorij z bogatim arhivom in razvija vizualno etnografijo.

Izdaja reviji *Traditiones* (z Glasbenonarodopisnim inštitutom) in *Studia mythologica Slavica* (z Inštitutom za arheologijo).

isn2.zrc-sazu.si

Nešteto ljudi je v gibanju
in celo tiste,
ki nikdar niso zapustili
svoje domovine,
premakne duh
tega obdobja
brez obstanka.

Nikos Papastergiadis,
*The turbulence of migration:
globalization, deterritorialization and hybridity*

INŠTITUT ZA SLOVENSKO IZSELJENSTVO IN MIGRACIJE

Raziskuje migracijske procese
v Sloveniji in na tujem: izseljevanje
(Slovenci na tujem in njihovi potomci),
priseljevanje (prišleki v Slovenijo in njihovi
potomci), vrnitev izseljencev, migracijske politike
in narodnostno ekonomijo, izobraževanje,
kulturo in umetnost, etnično pripadnost.
Izdaja revijo *Dve domovini / Two Homelands*.

isim.zrc-sazu.si

Toda sam videz
je bistven za bistvo;
resnice sploh ne bi bilo,
če se ne bi kazala
in prikazovala.

Georg Wilhelm Friedrich Hegel, *Estetika*

FILOZOFSKI INŠTITUT

Pogloblja se v filozofijo nemškega idealizma, filozofsko razsežnost psihoanalize, politično in pravno filozofijo, zgodovino in filozofijo znanosti, estetike in etike. Njihova dejavnost je tudi analiziranje aktualnega dogajanja v luči filozofskih konceptov, tudi v medijih. Izdaja revijo *Filozofski vestnik*.

fi.zrc-sazu.si

Geografija
je pomembna vsaj zato,
ker nam
iz naše majhnosti
in omejenosti
dvigne pogled
na poln in čudovit svet.

Richard Burton

GEOGRAFSKI INŠTITUT ANTONA MELIKA

Osredinja se na fizično geografijo z naravnimi nesrečami, humano geografijo z regionalnim načrtovanjem, regionalno geografijo, varstvo okolja, geografsko terminologijo z zemljepisnimi imeni, geografske informacijske sisteme in tematsko kartografijo. Izdaja revijo *Acta geographica Slovenica* / *Geografski vestnik*.

giam.zrc-sazu.si

Raziskovalec krasa . . .
mora biti pogumen,
jako razveden
in ne vrtoglav . . .
dovolj strokovno naobražen,
sicer sta hoja
in delo po tem
zanimivem svetu zgolj
turističnega pomena,
korist ima le posameznik,
ne pa javnost.

Pavel Kunaver

INŠTITUT ZA RAZISKOVANJE KRASA

V celostno krasoslovje povezuje geologijo
in geomorfologijo krasa, speleologijo,
hidrogeologijo krasa, biologijo in mikrobiologijo
krasa, ekologijo krasa in preučevanje razvoja
krasa ter zgodovino krasoslovja.

Vodi Krasoslovno študijsko središče Unesca.

Sodeluje s krasoslovci s celega sveta

in pri vodenju Središča za raziskovanje

krasa na Junanski univerzi na Kitajskem.

Izdaja revijo *Acta Carsologica*.

izrk.zrc-sazu.si

Slab fosil
je več vreden
kot dobra
delovna hipoteza.

Rudolph Trümpy

PALEONTOLOŠKI INŠTITUT IVANA RAKOVCA

Posveča se paleontologiji izbranih skupin organizmov (diatomej, silikoflagelatov, radiolarijev, foraminifer, mehkužcev, koral in vretenčarjev), sedimentarni geologiji mezozojskih in kenozojskih karbonatnih platform in bazenov ter geobiologiji terciarnih in recentnih terestričnih karbonatov.

piir.zrc-sazu.si

V biologiji
stvari dobijo smisel
še
v luči evolucije.

Theodosius Dobzhansky

BIOLOŠKI INŠTITUT JOVANA HADŽIJA

Njegova dejavnost se osredinja na varstvo naravne dediščine, sistematiko rastlin in živali, raziskave o evoluciji, ekologiji, biogeografiji in etologiji. V arahnologiji zaradi odmevnih odkritij blesti tudi v svetovnem merilu. Izdaja revijo *Hacquetia*.

bijh.zrc-sazu.si

Kam bi s to folkloro?

Zmaga Kumer

GLASBENONARODOPISNI INŠTITUT

Dokumentira, analizira in interpretira ljudske glasbene, pesemske in plesne prakse ter njihove kontekste. Povezuje folkloristično tradicijo in sodobne študije kulturnih transformacij, z edinstvenimi zbirkami arhivskega gradiva skrbi za ohranjanje kulturne dediščine.

Izdaja revijo *Traditiones*, v sodelovanju z Inštitutom za slovensko narodopisje.

gni.zrc-sazu.si

Številne
zdravstvene tehnologije
so zasnovane
po načelu,
da so človeška življenja
manj kompleksna,
kot v resnici so.

Gina Neff, Dawn Nafus

DRUŽBENOMEDICINSKI INŠTITUT

Preučuje doživljanje negotovosti, stisk,
duševnega zdravja, nasilja v družinah
in blaginje ljudi v spreminjajočih
se okoliščinah strukturnih neenakosti
in tehnološkega razvoja v digitalni dobi.

dmi.zrc-sazu.si

Predmet

kulturne zgodovine je
kultura – kulturo pa je
težko opredeliti. [...]

Drugače kot politična
in ekonomska zgodovina
se kulturna zgodovina,
če hoče biti vredna svojega
imena, osredotoča [še] na
globlje in splošnejše teme.

[...] Veliki
kulturni zgodovinarji
so bili venomer
historični oblikoslovci:
iskalci oblik življenja,
misli, znanja in umetnosti.

Johan Huizinga

INŠTITUT ZA KULTURNO ZGODOVINO

V sodelovanju z Biblioteko SAZU izdeluje
in oskrbuje spletišče Slovenska biografija
(www.slovenska-biografija.si) ter pripravlja
Novi slovenski biografski leksikon.
Odkriva vrzeli v kulturni zgodovini Slovencev.

ikz.zrc-sazu.si

Prostor
ni znanstveni objekt,
ki ne bi bil povezan
z ideologijo ali politiko.
Prostor je od nekdanj imel
politični in strateški
predznak.

Obstaja ideologija prostora.

Kajti prostor,
ki se zdi homogen
in se predstavlja kot celota
v svoji objektivnosti,
je v svoji čisti obliki,
kakršno smo določili sami,
v resnici proizvod družbe.

Henri Lefebvre

INŠTITUT ZA ANTROPOLOŠKE IN PROSTORSKE ŠTUDIJE

Raziskuje geografske informacijske sisteme,
ukvarja se s socialno antropologijo
(predvsem na Papui Novi Gvineji,
v Albaniji in Srbiji) in arheologijo
(predvsem v Mezoameriki,
s poudarkom na majevski kulturi).

iaps.zrc-sazu.si

Preteklost
je nekaj novega.
Je povsod,
tukaj in zdaj,
in je tu za vse.
Preteklost
je bolj resnična
od sedanjosti
in manj zanesljiva
od prihodnosti.

Boris Buden

INŠTITUT ZA KULTURNE IN SPOMINSKE ŠTUDIJE

Z izrazito interdisciplinarnim
in transnacionalnim pristopom raziskuje
raznovrstne oblike spominskih praks na dogodke,
ki so v Sloveniji in jugovzhodni Evropi
zaznamovali 20. stoletje.

Posebno pozornost namenja večplastnosti spomina,
njegovi družbeni vlogi, politični relevantnosti
in povezanosti s kolektivnimi imaginacijami
prihodnosti.

ikss.zrc-sazu.si

ZRC SAZU

Znanstvenoraziskovalni center

Slovenske akademije znanosti in umetnosti

Novi trg 2, 1000 Ljubljana

E-naslov: zrc@zrc-sazu.si

Telefon: +386 1 470 61 00

Faks: +386 1 425 52 53

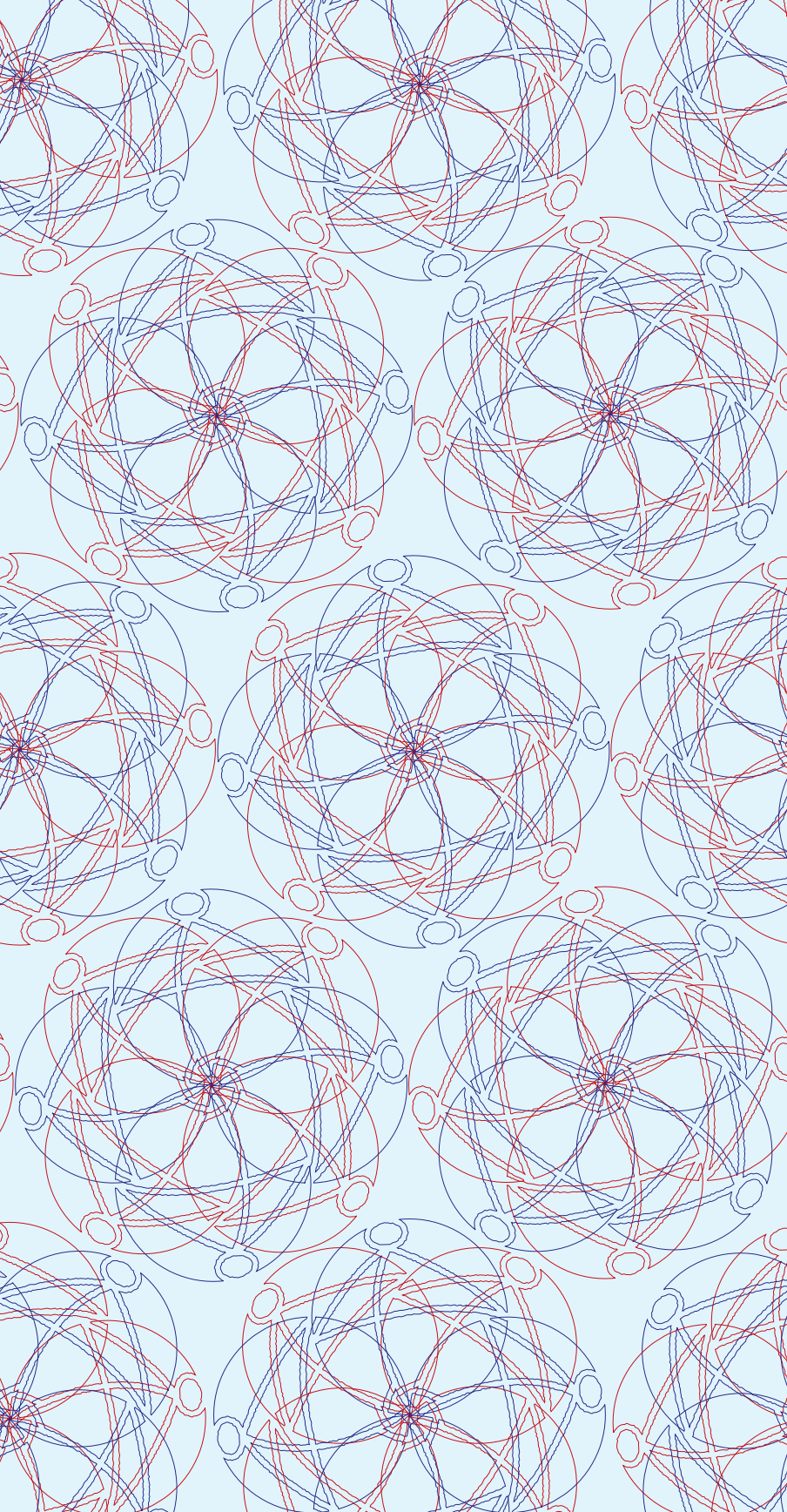
www.zrc-sazu.si

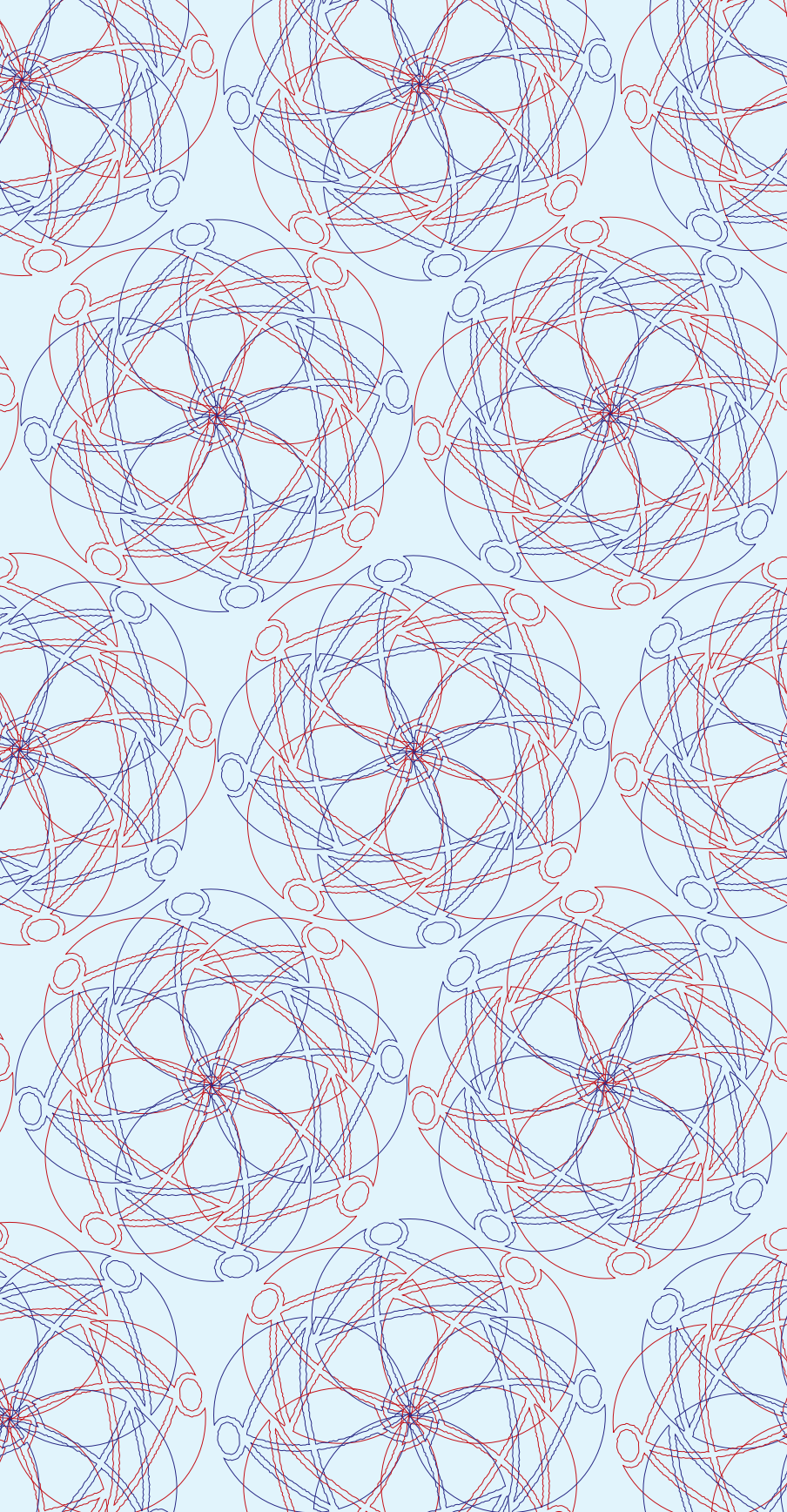
zrcalnik.zrc-sazu.si

facebook.com/zrcsazu

twitter.com/ZrcSazu

instagram.com/zrcsazu

INŠTITUT ZA SLOVENSKI JEZIK
FRANA RAMOVŠA

INŠTITUT ZA ARHEOLOGIJO

ZGODOVINSKI INŠTITUT MILKA KOSA

UMETNOSTNOZGODOVINSKI INŠTITUT
FRANCETA STELETA

MUZIKOLOŠKI INŠTITUT

INŠTITUT ZA SLOVENSKO LITERATURO
IN LITERARNE VEDE

INŠTITUT ZA SLOVENSKO NARODOPISJE

INŠTITUT ZA SLOVENSKO IZSELJENSTVO
IN MIGRACIJE

FILOZOFSKI INŠTITUT

GEOGRAFSKI INŠTITUT ANTONA MELIKA

INŠTITUT ZA RAZISKOVANJE KRASA

PALEONTOLOŠKI INŠTITUT IVANA RAKOVCA

BIOLOŠKI INŠTITUT JOVANA HADŽIJA

GLASBENONARODOPISNI INŠTITUT

DRUŽBENOMEDICINSKI INŠTITUT

INŠTITUT ZA KULTURNO ZGODOVINO

INŠTITUT ZA ANTROPOLOŠKE
IN PROSTORSKE ŠTUDIJE

INŠTITUT ZA KULTURNE
IN SPOMINSKE ŠTUDIJE

